

Pro Accesibilitate **Pro Incluziune** **Pro Democrație!**

SUBIECTE DE INTERES SPECIAL:

Articolul 29 al CDPD

Mihai Mogîldea:
„Cum putem facilita
procesul de vot în
diasporă?”

3 Decembrie - Ziua
Internațională a
Persoanelor cu
Dizabilități

10 Decembrie - Ziua
Internațională a
Drepturilor Omului

INTERVIU:

Igor Meriacre:
„Cetățenii Republicii
Moldova ar trebui să
înțeleagă că prin vo-
tul lor ei își schimbă
soarta”

CRONICA

ALEGERILOR:

Alegerile

prezidențiale din
2020 în Republica
Moldova

Un om informat votează conștient!!!

Un om informat este protejat!!!

Informează-te CORECT!!!

Acestă publicație a fost finanțată de un grant oferit de Departamentul de Stat al SUA.

Opiniile, constatările și concluziile din publicație aparțin autorului și nu reflectă neapărat pe cele ale Departamentului de Stat al SUA.

Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități arată că oamenii sunt egali în drepturi în orice împrejurare

Articolul 29

Participarea la viața politică și publică

VOT ELECTRONIC

ALEGERI

ALEGE 1 UN SINGUR CANDIDAT

CANDIDATUL NR. 1	☒
CANDIDATUL NR. 2	☐
CANDIDATUL NR. 3	☐
CANDIDATUL NR. 4	☐

- A participa la viața politică a țării înseamnă **să poți vota și să poți fi votat.**

Persoanele cu dizabilități vor fi încurajate să participe la viața politică a țării lor, în condiții egale cu ceilalți cetățeni.

- Persoanele cu dizabilități vor primi **sprijinul de care au nevoie** pentru a putea vota.

Ele vor primi **materiale informative ușor de înțeles**, vor fi create și **alte înlesniri** de care au nevoie pentru a vota liber.

- **În momentul votării**, persoana cu dizabilități are **dreptul să fie ajutată**, dacă cere ajutor.

Este important ca persoana cu dizabilități să poată **vota în secret**, fără a fi presată să voteze un anumit candidat.

- Statul **va utiliza noi tehnologii** care să ajute persoana cu dizabilități să voteze liber, în condiții de egalitate cu toți. Persoanele cu dizabilități **pot activa în organizații, asociații sau partide politice.**

Ele se pot **alătura organizațiilor înființate de persoane cu dizabilități**, pentru a vorbi în numele lor în țară sau peste hotarele țării.

Campanie de informare și sensibilizare privind dreptul la vot: „Drepturile mele - mă bucur de ele!”

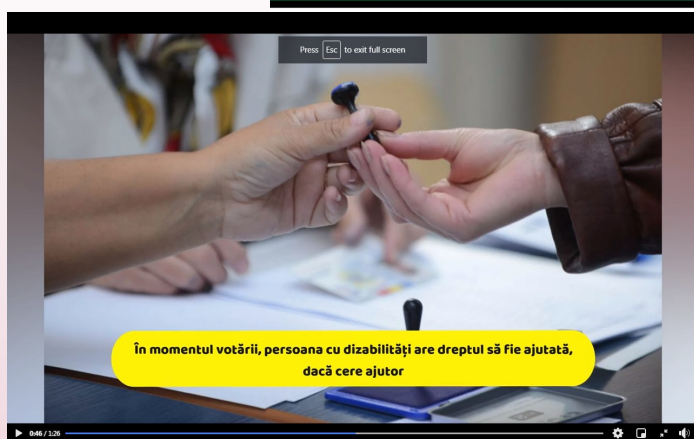
A participa la viața politică a țării înseamnă să poți vota și să poți fi votat. Persoanele cu dizabilități sunt încurajate să participe la viața politică a țării lor, în condiții egale cu ceilalți cetățeni.

Campaniei de informare și sensibilizare „Drepturile mele - mă bucur de ele!” a fost realizată de Asociația „Armonie Plus” și Echipa mobilă Leova în cadrul proiectului „ReCrearea Serviciului Social Specializat Echipa Mobilă Leova” implementat de Asociația „Armonie Plus”, în parteneriat cu Consiliul raional Leova și Direcția Asistență Socială și Protecția Familiei Leova, din resursele acordate de Uniunea Europeană în cadrul Proiectului „Servicii sociale mai bune printr-un parteneriat durabil dintre societatea civilă și guvern” co-finanțat și implementat de Fundația Soros-Moldova în parteneriat cu Asociația Keystone Moldova, Alianța ONG-urilor active în domeniul Protecției Sociale a Copilului și Familiei și Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități.

Țările care au semnat Convenția trebuie să cunoască câte persoane cu dizabilități sunt și ce nevoi au acestea. Această informație va fi utilizată pentru a fi de ajutor persoanelor cu dizabilități.

Seria de video-uri axate pe promovarea prevederilor Convenției ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, o puteți urmări ca să vă informați cu privire la drepturile persoanelor cu dizabilități la vot accesând următorul link:

<https://www.facebook.com/ArmoniePlus/videos/831813907647600>

VOTEAZĂ!
VOTUL TĂU CONTEAZĂ!

PĂRERI: Mihai Mogîldea:

„Cum putem facilita procesul de vot în diasporă?”

Alegerile prezidențiale au demonstrat că cetățenii moldoveni aflați în diaspora reprezintă o structură importantă a electoratului Republicii Moldova, care poate juca un rol decisiv pentru stabilirea configurației politice a puterii de la Chișinău. În aceste condiții, revendicările diasporei privind asigurarea condițiilor optime de vot vor fi luate în considerare, inclusiv din calcule electorale. Mai mult, ultimele alegeri au confirmat încă o dată necesitatea amendării unor prevederi ale Codului Electoral ce vizează votul în afara țării.

Acestea sunt concluziile principale ale Notei Analitice, elaborată de Mihai Mogîldea, Lider de echipă, programul Europeanizare, în cadrul Institutului pentru Politici și Reforme Europene (IPRE), care a analizat particularitățile organizării procesului de vot în diasporă pentru alegerile prezidențiale din noiembrie 2020 și a oferit serie de recomandări legate de îmbunătățirea cadrului legislativ și instituțional aferent acestui proces.

Potrivit autorului, desfășurarea ultimelor alegeri prezidențiale peste hotarele Republicii Moldova a consemnat o prezență record la urne, a **peste 263 000 de alegători**, cu circa 90% mai mare față de ultimele alegeri prezidențiale din 2016. Conform informațiilor prezentate de către Comisia Electorală Centrală (CEC), alegătorii din diasporă au reprezentat peste 16% din totalul votanților, aproape dublu față de precedentul scrutin prezidențial.

În pofida unui regim limitat de mobilitate din cauza pandemiei de COVID-19, mobilizarea activă a diasporei a depășit așteptările experților din domeniul electoral, dar și estimările instituțiilor responsabile de organizarea procesului de vot în diasporă. Deși per ansamblu s-a înregistrat o dinamică pozitivă legată de coordonarea activității birourilor electorale la secțiilor de vot în afara Republicii Moldova, au fost atestate câteva probleme legate de (1) veridicitatea procesului de înregistrare prealabilă, (2) epuizarea buletinelor de vot în 7 secții din Europa Centrală și de Vest și (3) cozile înregistrate la peste 15 secții de votare din câteva orașe europene, precum Londra, Frankfurt pe Main sau Milano.

Problemele semnalate nu au fost în măsură să afecteze rezultatele finale ale alegerilor prezidențiale. Totuși, acestea au relevat existența unor limitări de ordin legal și lipsa voinței politice pentru a răspunde provocărilor conexe desfășurării alegerilor prezidențiale în diasporă.

„Alegerile prezidențiale au demonstrat că cetățenii moldoveni aflați în diasporă reprezintă o structură importantă a electoratului din Republica Moldova, ce poate juca un rol decisiv pentru stabilirea configurației politice a puterii de la Chișinău. Acest lucru a devenit tot mai clar atât pentru partidele de dreapta, cât și de stânga. În același timp, ultimele alegeri au confirmat încă o dată necesitatea amendării unor prevederi ale Codului Electoral ce vizează votul în diasporă. Deși organizarea ultimelor alegeri în diasporă a fost una exemplară și nu s-au înregistrat incidente majore, condițiile de desfășurare ale acestora trebuie adaptate la cotele unei prezențe anticipate de circa 300 000 de alegători”, a menționat Mihai Mogîldea.

Modificări propuse ca fiecare să își poată exercita dreptul la vot în condiții optime

În spiritul unor alegeri libere și corecte au fost propuse unele modificări ca fiecare să își poată exercita dreptul la vot în condiții optime.

1. **Introducerea în art. 31, alineatul (3) al Codului Electoral**, a valorii/ponderii egale pentru cele trei criterii luate în calcul la organizarea secțiilor de votare peste hotarele țării. Această modificare ar permite securizarea caracterului pertinent și echitabil al formulei de calcul utilizate de către CEC pentru desemnarea numărului secțiilor de votare în diaspora.
2. **Majorarea plafonului maxim al buletinelor de vot per secție**, eventual de la 5000 la 6000. Revizuirea acestui plafon ar permite asigurarea unui număr optim de buletine pentru secțiile de votare din Europa Centrală și de Vest, unde au fost înregistrate probleme legate de epuizarea buletinelor de vot.
3. **Creșterea perioadei de desfășurare a alegerilor în diasporă** de la o zi (duminică) la două zile consecutiv (sâmbăta și duminică). Introducerea acestei modificări va permite fluidizarea procesului de vot și evitarea cozilor din rândul secțiilor de votare.
4. **Excluderea procedurii de înregistrare prealabilă** prin cerere scrisă în grup din Regulamentul privind înregistrare prealabilă al CEC și păstrarea opțiunii de înregistrare prealabilă doar prin cerere scrisă individuală. Prin intermediul acestei modificări, se va evita colectarea frauduloasă și neîntemeiată a cererilor scrise în grup pentru înregistrarea prealabilă și va scădea semnificativ ponderea semnăturilor colectate organizat la inițiativa unor grupuri de interese afiliate politic.
5. **Crearea condițiilor tehnice, instituționale și legale pentru implementarea opțiunilor alternative de exprimare a votului:** (1) votul prin corespondență și (2) votul prin internet. Introducerea metodelor alternative de exprimare a votului ar facilita scăderea costurilor asumate de către votanții aflați în diasporă, cât și va asigura dreptul la vot pentru miile de cetățeni moldoveni aflați în Australia, Asia Centrală, Africa și America de Sud, Balcanii de Vest și unele țări europene, unde nu au fost deschise secții de vot până acum.
6. **Organizarea unui proces transparent și inclusiv** de consultări publice pe marginea amendării Codului Electoral și introducerii metodelor alternative de exprimare a votului, cu participarea instituțiilor de resort și reprezentanților societății civile. Adicional, este imperativă informarea activă a societății privind fezabilitatea și integritatea acestor metode.

Menționăm că analiza a fost elaborată în cadrul proiectului IPRE „Analize Tematice a politicilor publice”, realizat cu susținerea Fundației Konrad Adenauer (KAS) în Republica Moldova.

Sursa: http://ipre.md/wp-content/uploads/2020/12/Nota-Analitica-IPRE_Nr.8

**VOT
DIASPORA**

16 Noiembrie - Ziua Internațională a toleranței

Ziua internațională a toleranței este marcată în fiecare an la 16 noiembrie, pentru a îndemna omenirea la înțelegere și respect reciproc, dialog și cooperare între culturi, civilizații și popoare, pentru a descuraja atitudinile extremiste dominate de violență și ură.

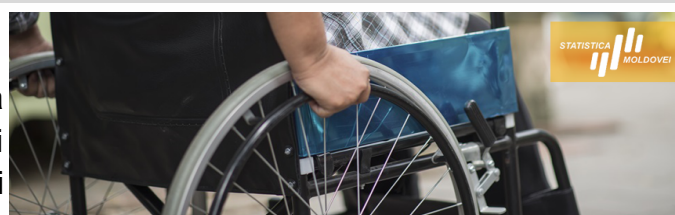
Toleranța înseamnă, în esență, acceptarea și aprecierea diversității culturale, a formelor de expresie, capacitatea de a recunoaște și respecta convingerile altora. Este responsabilitatea care susține drepturile și libertățile fundamentale ale omului, democrația și Statul de drept.

Este cel mai puternic fundament pentru pace și reconciliere, un principiu de bază al democrației și dezvoltării durabile, implicând respingerea dogmatismului și absolutismului și asigurând supraviețuirea societăților multietnice și multiculturale. Înseamnă, totodată, îngăduință, indulgență, răbdare, și se poate exprima la orice nivel, de la individ, la stat se menționează într-o postare de Facebook a Alianței Organizațiilor pentru persoanele cu dizabilități - <https://www.facebook.com/Alianta-Organizatiilor-pentru-Persoane-cu-Dizabilitati-130654290414726/>

3 Decembrie - Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități

Ziua internațională a persoanelor cu dizabilități este marcată în fiecare an la 3 decembrie, cu scopul de a promova și implementa programele destinate îmbunătățirii condițiilor de viață pentru aceste categorii sociale defavorizate. Marcarea International Day of People with Disability are ca obiectiv promovarea unei mai bune înțelegeri în ceea ce privește problemele cu care se confruntă persoanele cu dizabilități și susținerea demnității, a drepturilor și a bunăstării acestora. Este, totodată, o ocazie pentru o schimbare de atitudine față de aceste persoane, prin eliminarea barierelor în ceea ce privește implicarea lor în diverse sfere de activitate.

Potrivit site-ului ONU, **Agenda 2030** se angajează să „nu lase pe nimeni în urmă”. „Persoanele cu dizabilități, atât în calitate de beneficiari, cât și ca agenți ai schimbării, pot accelera procesul de dezvoltare incluzivă și durabilă și pot promova o societate rezistentă pentru toți, inclusiv în contextul reducerii riscului de dezastre și a acțiunii umanitare și al dezvoltării urbane. Guvernele, persoanele cu dizabilități și organizațiile reprezentative, instituțiile academice și sectorul privat trebuie să funcționeze ca o ‘echipă’ pentru realizarea Obiectivelor de Dezvoltare Durabilă (SDG)”, se notează pe www.un.org/en

3 decembrie ZIUA INTERNAȚIONALĂ A PERSOANELOR CU DIZABILITĂȚI

177,0 mii
PERSOANE
CU DIZABILITĂȚI
sau 6,7% din total populație

10,7 mii
COPII
CU DIZABILITĂȚI
sau 1,9% din total copii

PERSOANE CU DIZABILITĂȚI

43%

urban

57%

rural

RATA DIZABILITĂȚII
la 10 mii bărbați/femei

673

667

bărbați

femei

PENSII DE DIZABILITATE

1430,5 lei

Mărima medie

ALOCAȚII SOCIALE

553,4 lei

Mărima medie

126,1 mii

persoane beneficiare

50,8 mii

persoane beneficiare

* Indicatorii relativi sunt calculați în baza numărului populației cu reședință obișnuită (locul în care persoana a trăit preponderent în ultimele 12 luni indiferent de absențele temporare)

Sursa: www.statistica.gov.md
În baza datelor CNAS

10 Decembrie - Ziua Internațională a Drepturilor Omului

Întreaga lume marchează, pe data de 10 decembrie, Ziua internațională a drepturilor omului. La această dată, în 1948, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a adoptat Declarația Universală a Drepturilor Omului. Documentul stipulează că toți oamenii s-au născut cu drepturi egale și inalienabile și cu libertăți fundamentale. În această zi ne propunem să reiterăm necesitatea de a lupta împotriva oricărei forme de abuz, discriminare sau atentat la drepturile și libertățile fundamentale ale omului.

Este de datoria noastră să conștientizăm amploarea acestui fenomen și, acolo unde este posibil, să ne implicăm pentru a-l combate.

Șeful Delegației UE în Republica Moldova, Peter Michalko a acordat Asociației Promo-LEX în data de 10 decembrie **Premiul Special ADVOCACY** pentru Promovarea Schimbării.

Ceremonia de premiere European Awards for Civil Society – Human rights / Premii Europene pentru Societatea Civilă – Drepturile Omului a fost organizată de Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova în contextul Zilei Internaționale a Drepturilor Omului.

”Este foarte important ca partenerii să continue susținerea oamenilor activi, a activiștilor pentru drepturile omului, ca aceștia să lupte pentru apărarea altor oameni”, a menționat Directorul Executiv al Asociației Promo-LEX, Ion Manole.

Mulțumim Uniunii Europene pentru întreg suportul și susținerea acordată pe parcursul anilor de activitate și menționăm o dată în plus importanța cooperării dintre societatea civilă și partenerii de dezvoltare pentru promovarea democrației și a statului de drept.

Sursa: <https://promolex.md/19292-in-contextul-zilei-internationale-a-drepturilor-omului-asociatia-promo-lex>

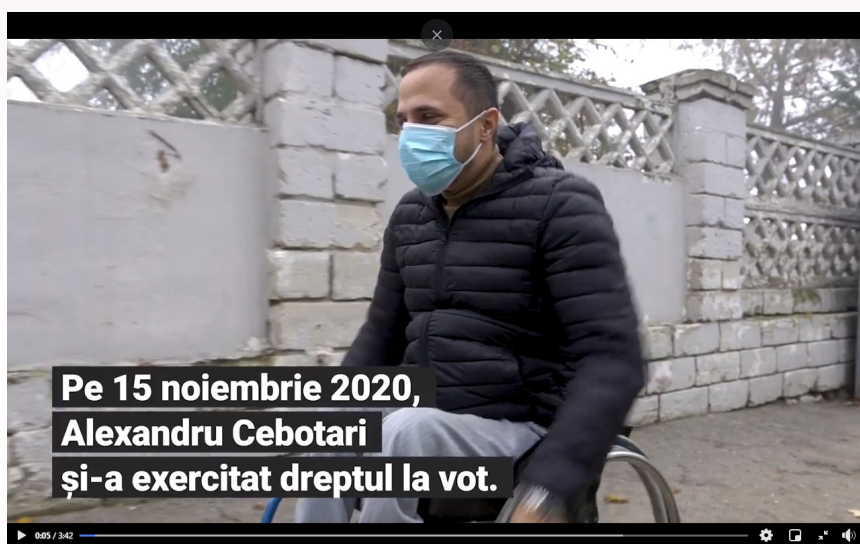

Alexandru Cebotari, tânărul care vrea să-și exercite toate drepturile, inclusiv cel de a vota

Alexandru Cebotari, un tânăr utilizator de scaun rulant din fragedă copilărie, a votat la ambele tururi ale alegerilor prezidențiale organizate anul acesta în Moldova. Crede că acesta este unul dintre drepturile sale de bază, care-l face să se simtă liber și că anume în felul acesta contribuie la dezvoltarea democrației în țara sa.

Pentru Alexandru, 2020 a fost un an dificil. Pandemia de COVID-19 a pus pe pauză viața normală, prin urmare și rezolvarea problemelor de accesibilitate în spațiul public atât de durute pentru toate persoanele cu dizabilități.

Anul acesta, de Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități, PNUD Moldova se alătură mesajului global al Organizației Națiunilor Unite pentru comunități inclusive, accesibile și durabile după COVID-19, astfel încât persoanele cu dizabilități să fie parte a vieții politice, sociale și culturale a comunității în care trăiesc. Întregul spot video poate fi vizionat pe: <https://www.facebook.com/PNUDMoldova/videos/417986456246320>

EXPERIENȚE: Petru Balan: „Am parcurs cu mașina personală 300 de km într-o direcție ca să pot vota la alegeri”

Petru Balan are 44 de ani. El este cetățean al Republicii Moldova, stabilit în Germania deja de șase ani. Petru locuiește în or. Borken și lucrează în domeniul logisticii.

El a vorbit despre experiența sa de vot în Germania la alegerile prezidențiale din Moldova: „Am parcurs cu mașina personală 300 de km într-o direcție ca să pot vota la alegeri. Am votat în orașul Frankfurt, Germania. La secția de votare, în care am fost, nici nu erau locuri de parcare libere. Rândul de oameni a fost atât de mare, încât se întindea la vreo 200 de metri. Prin apropiere era și un echipaj de poliție, de la care am solicitat permisiunea să mă parchez mai aproape de clădirea în care aveau loc alegerile.

Poliția mi-a permis să las mașina chiar în fața secției de votare și am reușit să votez fără rând. Am fost asigurați cu măști și dezinfectant. Am fost ajutat doar la intrarea în secția de votare, unde erau scări. De exemplu, la alegerile locale din Germania, la care am participat în luna octombrie, era asigurată accesibilitatea peste tot. Instituțiile publice de aici în mare parte sunt accesibile pentru persoanele cu dizabilități. În general, aici în Germania folosesc foarte rar transportul public. Însă, dacă am nevoie de el, știu că este accesibil. Locuiesc în centrul orașului Borken și, dacă am de rezolvat întrebări prin oraș, nici nu-mi iau mașina. Folosesc scaunul rulant electric”.
Sursa foto: arhivă personal.

Ana Ungurean: „În Minnesota alegerile sunt un eveniment simplu și accesibil persoanelor cu dizabilități!”

„Aici în Minnesota, SUA, unde ne-am stabilit cu familia deja de mai mulți ani, mereu a fost o plăcere să mergi la vot! De această dată secția de votare a fost amplasată în incinta unui hotel, la primul etaj și evident la ei practic toate clădirile sunt accesibile persoanelor cu nevoi speciale. Dar chiar și așa, în caz de nevoie aceștia sunt însoțiți de fiecă dată de asistenții lor personali, astfel alegerile devin un eveniment simplu și accesibil din viața unei persoane cu dizabilități, nu o frustrare și un stres în plus.

Soțul meu a fost unul din membrii comisiei la alegeri și mi-a spus că dacă oamenii cu nevoi speciale aveau nevoie de ajutor, membrii comisiei erau gata să ofere ajutor, dar și să păstreze intimitatea în momentul votării. Vreau să mai adaug că aici este transport public adaptat pentru persoanele cu dizabilități (Metro Mobility), care asigură transportul pasagerului cu dizabilitati de la ușa punctului A pînă în prag la punctul B. Șoferii însoțesc persoanele pînă în clădirea propriu zisă. Plus, astfel de automobile adaptate mai sunt oferite și de asigurările medicale, sau asistenta pentru persoanele în etate. Deci, transportul este absolut asigurat și accesibil. Cu mare mindrie vreau să spun că ușile transportului sunt automatizate sau au butonul pentru persoanele cu dizabilități, iar acestea pot circula liber oriunde! Sper mult ca și Moldova să preia din aceste bune practici!”

INTERVIU: Igor Meriacre, cetățean al RM, stabilit în Marea Britanie, or. Norwich: „Cetățenii Republicii Moldova ar trebui să înțeleagă că prin votul lor ei își schimbă soarta”

„Eu am votat pentru schimbarea spre bine. Pentru aceasta am făcut 400 km în această dimineață, dar merită! Mulțumesc mult tuturor cetățenilor Moldovei, care au ieșit la vot necătând la ploaie, vânt și rânduri de sute de oameni!!!” Acesta a fost mesajul lui Igor Meriacre pe rețele sociale, în ziua celui de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale din RM din data de 15 noiembrie 2020.

Dle Meriacre, spuneți-mi vă rog, cum a fost experiența Dvs. de vot în or. Northampton din Marea Britanie, la alegerile prezidențiale din RM?

În Marea Britanie în acest an diaspora a votat foarte activ. Moldovenii au avut posibilitatea să voteze la alegerile prezidențiale din RM în Londra, Northampton, Manchester, Liverpool, Glasgow, Birmingham. În Londra știu că au fost 3 secții de votare, însă ele au fost destul de aglomerate. Acolo foarte repede s-au terminat buletinele de vot. De regulă, oamenii încearcă să vină în Londra cu transportul public, fiindcă să vii aici cu transportul personal este destul de complicat și costisitor.

În Marea Britanie noi am avut două opțiuni de a vota. Fiindcă era cam la aceeași distanță până la Londra și Northampton, am hotărât să votăm la Northampton. Am parcurs cu mașina 220 de km într-o direcție. La Northampton am votat într-un restaurant care se numește „Moldova”. Eu am votat afară, fiindcă intrarea în restaurant era și locul de ieșire a oamenilor. Mi s-a adus o cabină de vot și mi s-a asigurat spațiu pentru exercitarea unui vot secret. Nu m-am simțit deloc discriminat din motiv că am votat afară, luând în considerație perioada pandemiei. Trebuiau luate toate măsurile de protecție și regulile sanitare, impuse de guvernul britanic.

În cadrul primului tur al alegerilor prezidențiale din RM am ajuns la secția de votare din or. Northampton la ora 07.30. La intrare era deja un rând format din o sută de oameni. La 15 noiembrie 2020 la ora 07.40, atunci când noi am ajuns, la aceeași secție de votare erau deja vreo 400-500 de moldoveni. Cu toate acestea, oamenii încercau să păstreze distanța și rândul de oameni era întins pe câteva străzi. Era prezentă și poliția, care monitoriza respectarea ordinii publice.

În Chișinău, de obicei, o secție de votare este organizată pentru un număr de 2-3 mii persoane. În Northampton, însă, secțiile de votare au avut 5.000 de buletine de vot. Doar imaginați-vă cât de mare era fluxul de oameni în secția de votare din Northampton, încât la ora 21.00 seara (ora Marii Britanii) buletinele de vot deja s-au terminat. Atunci când în Londra buletinele de vot începeau să se finalizeze, o bună parte din persoanele care au stat în rând vreo 5 ore și nu au reușit să voteze, au mers la Birmingham. Ca să înțelegeți, până acolo e o distanță de aproximativ 150 km doar într-o singură direcție.

Anul trecut, când au participat la alegerile parlamentare din februarie, noi am votat în Londra. Atunci s-a votat mult mai lejer. Atunci când se organizează secții de votare în Marea Britanie pentru diasporă, ele nu se organizează în aceleași secții de votare, unde au loc alegerile pentru cetățenii din Marea Britanie.

Spre deosebire de Republica Moldova, cum sunt organizate alegerile locale din Marea Britanie?

Cetățenii altor state, cei care nu au cetățenia UK, nu pot vota la alegerile parlamentare din Marea Britanie. Însă, ei au dreptul și sunt obligați să voteze la alegerile locale din UK. În Marea Britanie există o agenție de stat, care se ocupă de organizarea alegerilor la nivel local și național, precum e CEC-ul în RM. În Marea Britanie persoanele care sunt proprietarii unui apartament sau îl închiriază, sunt obligate să declare adresa de reședință. De asemenea, ele trebuie să se înregistreze pe pagina CEC-ului din Marea Britanie, unde declară locul său de trai. În Marea Britanie, chiar dacă ești cetățean al altui stat, dacă ești înregistrat oficial la consiliul local și nu participi la vot de mai multe ori, fără vreun motiv întemeiat, poți să primești amendă destul de usturătoare. Aici, la alegerile locale, de obicei se aleg doar consilierii locali. Dacă în RM, de exemplu, primarul este ales de către cetățeni, în UK consiliul local angajează primarul. În UK consiliul local primește diferite hotărâri, iar primarul deja este obligat să le execute.

Care este procedura de informare a cetățenilor privind alegerile locale din Marea Britanie?

Inițial, tu primești scrisori de informare privind organizarea alegerilor locale. Aici poșta lucrează foarte bine și poți primi material informativ din partea diferitor partide, care candidează la alegerile locale pentru funcția de consilier. Programele lor pot fi accesate ușor și

pe platformele online. Tu primești informația privind unde va fi secția ta de votare. Acestea sunt amplasate de obicei în centrele comunitare sau biblioteci, locații care sunt întreținute din bugetul local și sunt accesibile nu doar pentru persoanele cu dizabilități, cât și pentru vârstnici.

Aici persoanele în etate utilizează de obicei scaune rulante electrice, scutere electrice sau cadre de mers. Tot timpul sunt locuri de parcare special amenajate pentru persoanele cu dizabilități. Interesant este faptul că aici operatorii sunt organizați conform literelor din alfabet, dar nu conform adreselor, cum e în RM. Îi spui operatorului numele tău, după care acesta te întreabă care este ziua ta de naștere. Nici nu trebuie să prezinți vreun act de identitate. Iar, atunci când mergi în cabina de vot, pui o cruciuliță sau o bifă cu creionul. Acest fapt m-a mirat cel mai mult, atunci când am participat la alegerile locale din UK din 2018.

În opinia Dvs, ce experiențe pozitive putem prelua din Marea Britanie în Moldova?

O variantă de vot aici în UK este votul prin corespondență. Cred că în Moldova mai multe persoane cu dizabilități și cele în etate ar alege așa o posibilitate de vot. Problema, însă, e că la noi mai multe persoane, mai ales cele în etate, nu prea cunosc să utilizeze computerul și soft-urile.

În ce constă procedura de votul prin corespondență?

Atunci când te înscrii pentru votul prin corespondență în lista electorală, comisia electorală locală dintr-o regiune din UK cunoaște numărul persoanelor care au solicitat acest tip de vot. Cu aproximativ 5-6 zile înainte de scrutinul electoral general, primești prin poștă într-un plic sigilat buletinul tău de vot, împreună cu instrucțiunile cum să-l folosești și un plic special cu adresa de returnare. Tu completezi buletinul de vot, îl pui în al doilea plic primit și-l plasezi în lăzile speciale de culoarea roșie pentru colectarea voturilor.

În opinia Dvs, cum pot fi stimulate persoanele cu dizabilități din Republica Moldova, ca să-și exercite mai activ dreptul la vot?

Cred că stimularea persoanelor cu dizabilități din Moldova, ca să participe activ la vot, trebuie făcută prin informarea lor eficientă și multiplicarea experiențelor pozitive. Un exemplu pozitiv din Moldova în acest sens este, de exemplu, Vasile Savca, care este un promotor activ al accesibilității la nivel de raion.

Vasile Savca este unul din membrii activi ai Grupului de inițiativă din or. Căușeni AID. El a reușit să convingă autoritățile să construiască conform standardelor rampa de la secția de votare la care merge în satul său natal, Cîmățeni.

Vasile este membru al Consiliului de participare din Căușeni, care vine cu demersuri și participă la toate comisiile Consiliului Raional. Știu că Consiliul local din raionul Căușeni apelează la el cu multiple întrebări. El participă la ședințele consiliului și vine cu expertiza sa. Doar prin participare activă la nivel local poți schimba situația spre bine nu doar a ta, dar și altor persoane din localitatea ta, nu să aștepți ca Primarul din localitatea ta sau consiliul local ar trebui să cunoască problemele tale și să le rezolve. Consider important ca în RM să fie asigurată accesibilitatea la toate nivelurile, care nu este un moft, dar o necesitate pentru un grup foarte mare de persoane cu mobilitate redusă, precum sunt persoanele în etate, persoanele cu dizabilități, părinți cu copii mici etc.

În Marea Britanie persoanele cu dizabilități participă activ la vot nu din obligativitate, dar din motiv că ei înțeleg că votul lor contează. Așa a fost la Referendumul din decembrie 2019, atunci când Parlamentul britanic se afla în impas. Ei nu știau cum să meargă mai departe cu Brexitul și au fost nevoiți să facă Alegeri Parlamentare anticipate. Inclusiv, să facă Referendum privind ieșirea Marii Britanii din Uniunea Europeană. Cetățenii UE nu au avut voie să participe la acest Referendum, doar cetățenii UK.

Cetățenii Republicii Moldova ar trebui să înțeleagă că prin votul lor ei își schimbă soarta. Participarea sau neparticiparea la vot se va reflecta asupra viitorului tău. Noi nu trebuie să așteptăm ca schimbările să vină de la alții, dar să ne implicăm noi activ prin exercitarea dreptului la vot. Doar așa poți să ceri de la candidatul ales de majoritatea cetățenilor cu drept de vot.

Vă mulțumesc frumos pentru timpul acordat la interviu!

REZULTATELE Studiului „Analiza condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice din raioanele Fălești, Călărași și Cahul”

Problema accesibilității este bariera numărul unu în calea incluziunii sociale a persoanelor cu dizabilități în Republica Moldova, deoarece constituie o precondiție pentru realizarea altor drepturi.

La data de 8 decembrie 2020 Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități (AOPD) a organizat Conferința de totalizare a proiectului „Accesibilitatea - o precondiție pentru asigurarea tuturor drepturilor persoanelor cu dizabilități”, implementat în perioada noiembrie 2019 - decembrie 2020. Scopul proiectului este de a spori incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități prin promovarea asigurării condițiilor de accesibilitate la nivel național și local în Republica Moldova.

Studiul „Analiza condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice din raioanele Fălești, Călărași și Cahul” a fost realizat în cadrul proiectului „Accesibilitatea – o precondiție pentru asigurarea tuturor drepturilor persoanelor cu dizabilități”, implementat de AOPD în cadrul Programului de granturi „Dezvoltarea societății civile la nivel local în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer, implementat de Asociația pentru Politica Externă, Asociația ADEPT, Expert-Grup și Asociația Obștească Centrul European Pro-Europa din Comrat. În cadrul evenimentului, AOPD a prezentat studiul „Analiza condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice din raioanele Fălești, Călărași și Cahul”, prin care se stabilesc indicatorii inițiali de accesibilitate pentru 469 de clădiri publice din raioanele Fălești, Călărași și Cahul. Studiul a inclus și o analiză a bugetelor locale pentru a identifica resursele financiare pentru asigurarea accesibilității.

Îngrădirea accesului persoanelor cu nevoi speciale în clădirile publice constituie o discriminare. Studiul „Analiza condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice din raioanele Fălești, Călărași și Cahul” a fost efectuat pe un eșantion reprezentativ și cuprinde informații referitoare la 469 clădiri publice, amplasate în raza a 99 de localități din raioanele Fălești, Călărași și Cahul. Din totalul de 469 de clădiri evaluate în acest studiu doar 1 este accesibilă, 112 – parțial accesibile și 356 – inaccesibile.

De asemenea, responsabilii la nivel local conștientizează problema și se arată în continuare deschiși pentru colaborare cu societatea civilă pentru a asigura accesibilitatea clădirilor publice pentru toate grupurile cu mobilitate redusă.

EVALUAREA CLĂDIRILOR PUBLICE din raioanele Fălești, Cahul și Călărași

Alina Prodan, Coordonator proiect, AOPD: „Acest studiu stabilește niște indicatori inițiali de accesibilitate pentru prima dată în Republica Moldova. Astfel, acum există o bază de date cu privire la numărul de clădiri publice accesibile / parțial accesibile / inaccesibile. Deocamdată, este prea devreme să constatăm un impact al studiului, ori asigurarea condițiilor de accesibilitate la o clădire publică nu se face peste noapte. Autoritățile publice din Fălești, Cahul și Călărași s-au arătat deschise și au colaborat pe parcursul proiectului, iar aceste date vor fi utilizate pentru a planifica și bugeta resurse financiare la nivel raional. De

Despre concluziile studiului:

Printre concluziile studiului, figurează faptul că mecanismul de finanțare a autorităților publice locale pentru implementarea politicilor de incluziune socială, în special pentru asigurarea accesibilității nu este eficient, de aceea este necesar de a fi instituit un mecanism de finanțare adecvat, care va cuprinde, în primul rând, resurse ale bugetului local, precum și de la bugetul central, care să asigure costuri pentru asigurarea designului universal și eliminarea barierelor de accesibilitate, concomitent cu atingerea celorlalte obiective de incluziune socială potrivit drepturile din Convenție.

În sistemul actual de finanțare nu există un cadru clar de reglementare a standardelor și normativelor de accesibilitate. În mod particular, nu există claritate cine și de ce măsuri este responsabil pentru a asigura accesibilitate. Totodată, nu există un mecanism de sancționare al neîndeplinirii responsabilităților ce țin de accesibilitate – a menționat reprezentanta AOPD, Alina Prodan”.

În cadrul acestui proiect, au fost constituite Consilii Consultative pentru accesibilitate pe lângă Consiliile Raionale Fălești și Cahul, a fost acordat suport în elaborarea Strategiilor de incluziune socială a raioanelor Călărași și Fălești și au fost organizate Campanii de informare și sensibilizare privind necesitatea asigurării condițiilor de accesibilitate la nivel local în trei raioane: Cahul, Fălești și Călărași.

Alina Prodan, Coordonator proiect, AOPD: „Rolul acestor Consilii va fi de a acorda suport autorităților locale în asigurarea condițiilor de accesibilitate pentru persoanele cu mobilitate redusă la nivel local și va participa la etapele procesului de planificare strategică. De asemenea, acestea vor fi un element important în asigurarea transparenței procesului decizional. În cadrul proiectului, membrii acestor Consilii au fost instruiți în cadrul unor ateliere privind modul de organizare și funcționare, problematică și modalitățile de participare la procesul decizional a societății civile”.

Studiul „Analiza condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice din raioanele Fălești, Călărași și Cahul” vine cu un set de recomandări adresate APC-urilor, APL-urilor, Organizațiilor Societății Civile, Grupurilor de autoreprezentare, persoanelor cu dizabilități, Mass-Mediei și comunității donatorilor.

La conferința de totalizare din 08 decembrie 2020 au participat reprezentanți ai Cancelariei de Stat, ai Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, ai Ministerului Finanțelor, vicepreședinții raioanelor Călărași și Cahul, șefa DASPF Fălești și membrii AOPD.

Proiectul „Accesibilitatea o precondiție pentru asigurarea tuturor drepturilor persoanelor cu dizabilități” este implementat de AOPD în parteneriat cu AO „AZI” din Cahul, AOPPD „Eternitate” din Fălești și AO „Dorința” din Călărași, în cadrul Programului de granturi „Dezvoltarea societății civile la nivel local în Republica Moldova”, finanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer, implementat de Asociația pentru Politica Externă, Asociația ADEPT, Expert-Grup și Asociația Obștească Centrul European Pro-Europa din Comrat.

APEL PUBLIC privind eliminarea semisferelor de beton de pe căile pietonale și asigurarea accesibilității pasajelor subterane din mun. Chișinău

Organizațiile membre ale Platformei civice „Chișinăul accesibil pentru Toți” au lansat recent o inițiativă privind stoparea instalării semisferelor de beton (bolarzi) pe căile pietonale din mun. Chișinău, care nu sunt conforme normativelor în vigoare. În acest sens, organizațiile au inițiat un proces în instanța de judecată privind atragerea la răspundere a instituțiilor și funcționarilor responsabili de instalarea unor bolarzi pe trotuare și în alte spații pietonale, care se fac cu încălcarea standardelor în construcție și creează pericole de accidentare pentru persoanele cu mobilitate redusă: persoanele cu dizabilități locomotorii și de vâz, persoanele în etate, părinții cu copii de vârstă între 0-3,4 ani care se deplasează cu ajutorul cărucioarelor.

Platforma civică „Chișinăul accesibil pentru Toți” salută faptul că autoritățile municipale și-au propus să renoveze trotuarele din oraș, conform standardelor de accesibilitate, și să „elibereze” aleile pietonale de mașinile parcate, oferind spațiu pentru deplasarea pietonilor. În același timp, reprezentanții societății civile constată, cu regret, că plasarea semisferelor de beton pe trotuare, la trecerile de pietoni și în alte spații pietonale nu este conformă cu normele în vigoare (fiind de înălțime mică și contrast vizual slab), sporind incidența potențialelor accidentări ale persoanelor cu mobilitate redusă.

Deși, inițial, un grup de organizații ale societății civile au prezentat administrației mun. Chișinău modele de bolarzi, conform normativelor în vigoare, iar autoritățile au asigurat că vor întreprinde măsurile necesare pentru înlocuirea semisferelor din beton deja amplasate, cu modele standardizate, constatăm, cu regret, că acțiunile așteptate nu au survenit.

Prin intermediul acestui Apel dorim să sensibilizăm societatea, autoritățile publice și reprezentanții mass-media privind necesitatea eliminării semisferelor de beton de pe căile pietonale și renovarea pasajelor subterane, care să asigure accesul liber, neîngrădit pentru toți pietonii, inclusiv pentru persoanele cu mobilitate redusă: persoane cu dizabilități locomotorii și de vâz, persoane în etate, părinți cu copii cu vârsta între 0-3,4 ani care se deplasează cu ajutorul cărucioarelor.

Organizațiile semnatare ale Apelului Public au solicitat autorităților următoarele:

Retragerea semisferelor de beton (bolarzi) de pe căile pietonale, care nu corespund standardelor în vigoare. În cazurile când situația cere anumite îngrădiri în zonele pietonale, să fie instalați bolarzi sau mobilier stradal care corespund normativelor naționale;

Asigurarea de către autorități a accesibilității pasajelor subterane. În cazul în care acest lucru nu este posibil, să fie amenajate treceri pietonale la nivelul solului. De asemenea, să fie eliminate indicatoarele de informare despre accesibilitatea pasajelor pietonale, care au fost renovate recent de autorități, dar nu sunt accesibile (Ex.: pasajele subterane din preajma centrelor comerciale MallDova, Soiuz etc.). Prezența indicatoarelor în pasajele respective induc în eroare și discriminează persoanele cu dizabilități și, de asemenea, creează o imagine falsă în societate despre standardele de accesibilitate;

Întreprinderea măsurilor prompte pentru accesibilizarea orașului, inclusiv și prin apelarea la suportul organizațiilor societății civile, expertiza și evaluarea obiectelor în pregătire pentru renovare precum și la darea în exploatare a obiectelor și spațiilor publice;

Utilizarea eficientă a resurselor financiare publice pentru renovarea și repararea

spațiilor publice și trecerilor subterane, cu respectarea standardelor de construcții privind accesibilitatea pentru persoanele cu dizabilități și a procedurilor de verificare și control la toate etapele.

Astfel, costurile pentru corectarea lucrărilor efectuate de renovare nu sunt justificate;

Elaborarea de autoritățile municipale a Planului de acțiuni privind accesibilizarea mun. Chișinău și consultarea acestuia cu organizațiile societății civile;

Crearea Consiliului Consultativ de Accesibilitate pe lângă Primarul Municipiului Chișinău.

Semnatarii Apelului Public sunt organizațiile membre ale Alianței Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități din Republica Moldova (51 organizații ale societății civile).

Apelul este deschis pentru subsemnare și de către alte OSC-uri din Republica Moldova, toți cei care vor dori să susțină această cauză pot accesa următoarea pagină web:

<http://aopd.md/apel-public-privind-eliminarea-semisferelor-de-beton-de-pe-caile-pietonale-si-asigurarea-accesibilitatii-pasajelor-subterane-din-mun-chisinau/>

DECLARAȚIE: Poziția Coaliției Civice pentru Alegeri Libere și Corecte față de alegerile prezidențiale din 2020

Coaliția civică pentru Alegeri Libere și Corecte apreciază drept parțial corecte și parțial libere alegerile prezidențiale din 1 și 15 noiembrie 2020. Aprecierea este făcută prin prisma gradului de respectare a principiilor pentru alegeri libere și corecte stabilite în tratatele și convențiile internaționale privind drepturile civile și politice și în Codul bunelor practici în materie electorală a Comisiei de la Veneția pentru democrație prin drept a Consiliului Europei și se bazează pe constările Coaliției dinaintea alegerilor din 1 noiembrie 2020 și pe observațiile privind campania electorală după primul tur de scrutin și cele două zile de alegeri:

Imposibilitatea mai multor alegători de a-și exercita dreptul de vot

În ambele tururi de scrutin mai mulți alegători nu au putut să-și exercite dreptul de vot la unele secții de votare deschise în străinătate. Pe 1 noiembrie, acest fapt s-a datorat capacității reduse ale secțiilor de votare de a deservi un număr mare de alegători, în pofida prelungirii programului de votare. După primul tur al alegerilor, Comisia Electorală Centrală (CEC) și Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene au depus eforturi pentru a înlătura neajunsurile organizaționale de la primul tur, prin identificarea unor locații mai spațioase pentru unele secții de votare, majorarea numărului de personal tehnic și echipament. Totuși, și în turul al doilea de scrutin, numeroși cetățeni nu au putut să voteze ca urmare a epuizării buletinelor de vot până la încheierea timpului de vot.

Campanie electorală marcată de un discurs negativ, falsuri și mesaje instigatoare la ură și violență

Pe parcursul campaniei au fost observate numeroase cazuri de utilizare a discursului de ură, instigare la discriminare și a mesajelor sexiste de către candidați, politicieni, lideri de opinie, jurnaliști și cetățeni. Discursul negativ a căpătat amploare după primul tur de scrutin, primordial împotriva candidatei Maia Sandu, fiind acompaniat de distribuirea mesajelor și materialelor cu conținut fals și defăimător.

Numărul mare de incidente electorale în ziua alegerilor

În ziua alegerilor observatorii Promo-LEX au raportat un număr ridicat de cazuri privind încălcarea secretului votului, nerespectarea condițiilor sanitar-epidemiologice, dar și de transportare organizată a alegătorilor. Majoritatea cazurilor de transportare organizată au avut loc în secțiile de votare constituite pentru alegătorii din regiunea transnistreană. Suplimentar, observatorii au raportat și cazuri credibile în care alegătorii din regiunea transnistreană au recunoscut că au fost recompensați pentru exercitarea dreptului de vot.

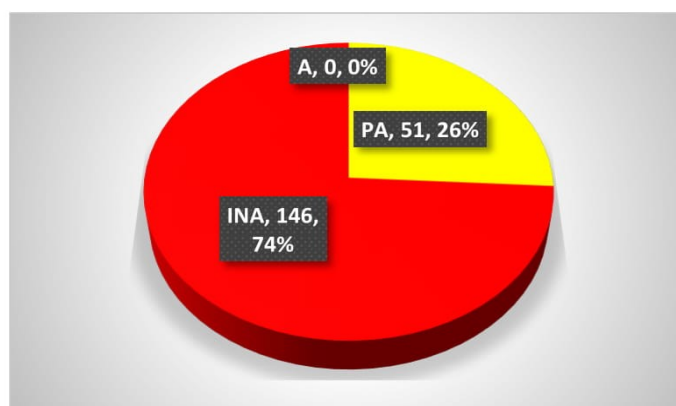
Cazuri de obstrucționare a activității de observare și de intimidare a observatorilor

Misiunea de observare a alegerilor Promo-LEX a raportat tentative de intimidare a observatorilor săi imediat după primul tur al alegerilor, când aceștia erau telefonați, aparent din partea poliției, și li se solicita oferirea de informații detaliate doar despre unele incidente semnalate. Misiunea califică aceste situații drept justiție selectivă și tentative organizate de a intimida observatorii naționali în contextul turului doi de scrutin. Incidente izolate de intimidare a observatorilor de către poliție și funcționari electorali au avut loc și în turul doi de scrutin. În ambele tururi de scrutin, au fost raportate cazuri de obstrucționare a activității observatorilor. Întreaga declarație poate fi citită pe: <https://promolex.md/19208-declaratie-pozitia-coalitieii-civice-pentru-alegeri-libere-si-corecte-fata-de-alegerile-prezidentiale-din-2020/?lang=ro>

REZULTATELE AUDITULUI A 197 SECȚII DE VOTARE

În contextul alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020 a fost realizat auditul și procesate datele privind condițiile de accesibilitate a 197 secții de votare (BESV), după cum urmează:

- 89 BESV din raioanele Strășeni și Criuleni de către proiectul „*Demers spre o societate echitabilă prin alegeri incluzive*”, implementat de către Alianța INFONET, cu suportul Ambasadei SUA,
- 12 BESV din raionul Anenii Noi de către Centrul de Instruire Continuă în domeniul Electoral, în parteneriat cu „*Centrul de Consultanță Civică*” și Alianța INFONET, în cadrul Programul de practică electorală CICDE „*Accesibilitatea procesului electoral*”,
- 96 BESV din raioanele Cahul, Călărași și Fălești de către Alianța Organizațiilor pentru Persoane cu Dizabilități în cadrul proiectului „*Accesibilitatea - o condiție pentru asigurarea tuturor drepturilor persoanelor cu dizabilități*” în cadrul Programului de granturi „*Dezvoltarea societății civile la nivel local în Republica Moldova*”, finanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer Republica Moldova, implementat în parteneriat cu Asociația pentru Politica Externă, Asociația ADEPT, Expert-Grup și Asociația Obștească Centrul European ProEuropa*.

Rezultatele auditului condițiilor de accesibilitate a 197 BESV în contextul alegerilor prezidențiale din 1 noiembrie 2020

Legendă	Strășeni	Criuleni	Anenii Noi	Fălești	Călărași	Cahul	Total
A – Accesibil	0	0	0	0	0	0	0 0%
PA – Parțial accesibil	17	13	2	5	8	6	51 25,89%
INA – Inaccesibil	32	27	10	27	19	31	146 74,11%
Total BESV auditate	49	40	12	32	27	37	197
Număr total de BESV deschise la 1.11.2020	49	40	42	66	47	63	307

*Auditul a fost realizat în iunie 2020, după o metodologie similară. Datele au fost extrase din studiul *Analiza condițiilor de accesibilitate a clădirilor publice din raioanele Fălești, Călărași și Cahul*.

CRONICA ALEGERILOR: Alegerile prezidențiale din 2020 în Republica Moldova

La **1 noiembrie 2020** în Republica Moldova au avut loc alegeri prezidențiale. Prezența la vot a fost de 48,54%, fiind depășit pragul de validare de 1/3 din numărul alegătorilor înscriși în listele electorale. Un al doilea tur de scrutin va fi organizat pe **15 noiembrie 2020**, deoarece niciunul dintre cei opt candidați la funcția de președinte al Republicii Moldova nu a întrunit 50% din voturile valabil exprimate. În turul doi vor concura primii doi clasati după primul tur – Maia Sandu și Igor Dodon.

Turul II

Pe **15 noiembrie 2020**, în Republica Moldova a avut loc cel de-al doilea tur al alegerilor prezidențiale, la care au participat Maia Sandu și Igor Dodon, primii doi candidați clasati după primul tur. Potrivit rezultatelor preliminare, prezența la vot a fost de 58,22%, iar Maia Sandu a fost aleasă președinte al Republicii Moldova. Rezultatele finale ale alegerilor au fost validate de Comisia Electorală Centrală și confirmate de Curtea Constituțională.

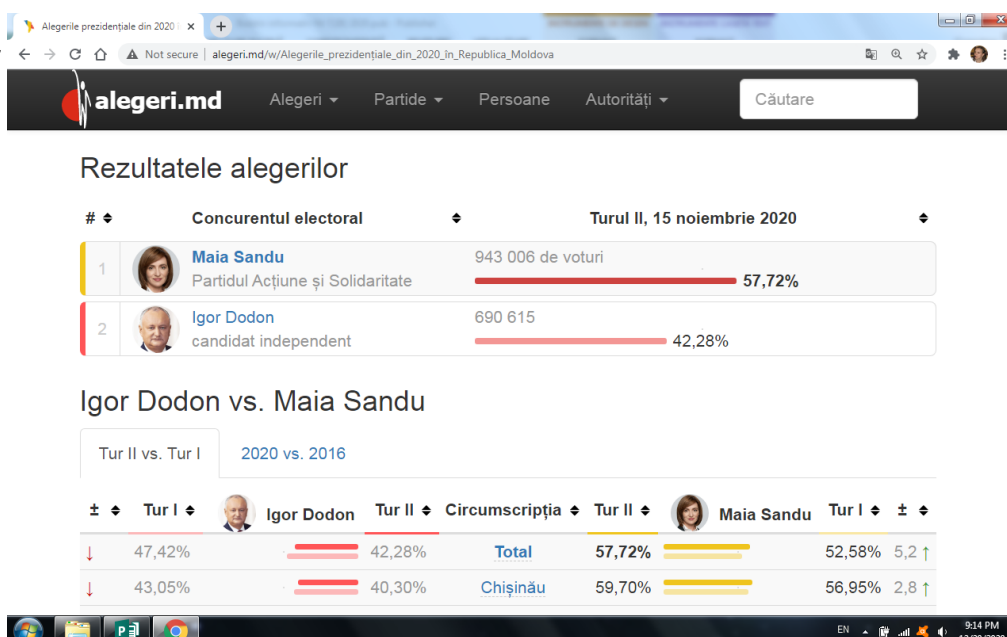
Așadar, alegerile din 1 noiembrie 2020 sunt cel de-al patrulea exercițiu electoral de la declararea independenței Republicii Moldova, prin care cetățenii aleg prin vot direct președintele țării. La funcția de șef al statului poate candida orice cetățean cu drept de vot, care are 40 de ani împliniți, a locuit sau locuiește permanent pe teritoriul Republicii Moldova nu mai puțin de 10 ani și posedă limba română. Candidații pot fi înaintați de cele 48 partide politice înregistrate până la stabilirea datei alegerilor, blocurile electorale și cetățenii Republicii Moldova constituiți în grupuri de inițiativă.

Validarea alegerilor este condiționată de prezența la urne a cel puțin 1/3 din numărul alegătorilor înscriși în listele electorale. Este ales candidatul care a obținut mai mult de jumătate din voturile valabil exprimate. Dacă aceste condiții nu sunt întrinite, peste două săptămâni se organizează un al doilea tur de scrutin, la care participă primii doi candidați stabiliți în ordinea numărului de voturi obținute în primul tur. În acest caz, este declarat ales candidatul care a obținut cel mai mare număr de voturi, indiferent de numărul alegătorilor care au participat la vot.

Rezultatele alegerilor sunt confirmate sau infirmate de către Curtea Constituțională.

Sursa:

www.alegeri.md

*Această publicație este realizată de către
Alianța INFONET și oferă tuturor celor
interesați o imagine de ansamblu asupra
procesului electoral.*

*Buletinul vine cu informații utile în
ajutorul alegătorilor, în care acesta va
găsi răspunsuri concrete la multe întrebări
ce țin de dreptul de vot,
procedura de votare, modalități de
votare, precum și alte subiecte
relevante.*

Chișinău –2020

Redactori:

Mariana Țîbulac-Ciobanu și Victoria Boțan